

Z A K O N

O ZAŠTITNIKU LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

I. OSNOVNE ODREDBE

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda

Član 1

Ovim zakonom ustanovljava se Zaštitnik ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda (u daljem tekstu: Zaštitnik) štiti ljudska prava i slobode zajemčena Ustavom, zakonom, ratifikovanim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima i opšte prihvaćenim pravilima međunarodnog prava kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa lokalne samouprave i javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: organi).

Zaštitnik nema ovlašćenja u odnosu na rad sudova, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Samostalnost i nezavisnost

Član 2

Zaštitnik je samostalan i nezavistan u vršenju svoje funkcije.

Ustavnost i zakonitost

Član 3

Zaštitnik vrši svoju funkciju na osnovu Ustava i zakona i u svom radu pridržava se načela pravde i pravičnosti.

Dostupnost

Član 4

Zaštitniku se može obratiti svako ko smatra da su aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena njegova prava ili slobode.

Zaštitnik može postupati i na svoju inicijativu.

Postupak pred zaštitnikom je besplatan.

Javnost rada

Član 5

Rad Zaštitnika je javan, osim ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

Javnost rada Zaštitnika obezbjeđuje se podnošenjem i objavljivanjem godišnjeg i posebnog izvještaja i na drugi način koji Zaštitnik odredi.

Sjedište

Član 6

Sjedište Zaštitnika je u Podgorici.
Zaštitnik može organizovati dane zaštitnika van svog sjedišta.

Sredstva

Član 7

Sredstva i uslove za rad Zaštitnika obezbjeđuje Republika Crna Gora.

II. IZBOR, PRESTANAK FUNKCIJE I RAZRJEŠENJE

Izbor

Član 8

Skupština Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Skupština) bira Zaštitnika na predlog nadležnog radnog tijela Skupštine, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

U postupku utvrđivanja predloga kandidata za izbor Zaštitnika nadležno radno tijelo Skupštine obavlja konsultacije sa naučnim i stručnim institucijama, organima i predstavnicima civilnog sektora koji se bave pitanjima ljudskih prava i sloboda.

O pokretanju postupka predlaganja kandidata obavještava se javnost.

Zamjenik Zaštitnika

Član 9

Zaštitnik ima najmanje jednog zamjenika Zaštitnika (u daljem tekstu: zamjenik).

Odluku o broju zamjenika donosi Skupština, na predlog Zaštitnika.

Zamjenik obavlja poslove iz nadležnosti Zaštitnika.

Jedan od zamjenika bavi se i zaštitom manjinskih prava.

Izbor zamjenika

Član 10

Zamjenika bira Skupština na predlog Zaštitnika, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Mandat

Član 11

Zaštitnik i zamjenik biraju se na vrijeme od šest godina i nakon isteka mandata mogu biti još jedanput izabrani.

Uslovi za izbor

Član 12

Za Zaštitnika i zamjenika može biti biran državljanin Republike Crne Gore sa visokom stručnom spremom, iskustvom u oblasti ljudskih prava i sloboda i visokim ličnim i profesionalnim autoritetom.

Rok za izbor

Član 13

Postupak za izbor Zaštitnika pokreće se najkasnije tri mjeseca prije isteka mandata zaštitnika.

Imunitet

Član 14

Zaštitnik i zamjenik uživaju imunitet kao poslanici.
Zaštitnik i zamjenik ne mogu biti pozvani na odgovornost za mišljenje ili preporuku koju su dali u vršenju svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajnosti

Član 15

Zaštitnik i zamjenik obavezni su da čuvaju tajnost informacija ili ličnih podataka do kojih su došli kroz vršenje svoje funkcije.

Obaveza čuvanja tajnosti informacija i ličnih podataka ostaje na snazi i poslije prestanka funkcije, odnosno razrješenja.

Nespojivost funkcije

Član 16

Zaštitnik i zamjenik ne mogu vršiti poslaničku i drugu javnu funkciju, niti profesionalno obavljati drugu djelatnost.

Zaštitnik i zamjenik ne mogu biti članovi ni saradnici organa političkih stranka.

Ograničenja iz stava 1 ovog člana ne odnose se na naučnu, obrazovnu i umjetničku djelatnost, kao i na aktivnosti zaštićene autorskim pravima.

Zakletva

Član 17

Zaštitnik i zamjenik prije stupanja na funkciju polažu zakletvu koja glasi:
"Zaklinjem se da ću svoju funkciju vršiti saglasno Ustavu i zakonu, da ću štititi ljudska prava i slobode i da ću se u radu pridržavati načela pravde i pravičnosti."

Zaštitnik polaže zakletvu pred Skupštinom, a zamjenik pred predsjednikom Skupštine.

Zamjena Zaštitnika

Član 18

Zaštitnika, u slučaju odsutnosti, mijenja njegov zamjenik.

Prestanak funkcije

Član 19

Zaštitniku, odnosno zamjeniku prestaje funkcija:

- 1) smrću;
- 2) istekom mandata;
- 3) ostavkom;
- 4) ispunjenjem uslova za starosnu penziju;
- 5) ako trajno izgubi sposobnost za vršenje funkcije;
- 6) ako postane član ili saradnik organa političke stranke;
- 7) prestankom državljanstva;
- 8) ako vrši poslaničku i drugu javnu funkciju ili profesionalnu djelatnost nepojivu sa tom funkcijom.

Kad nastupi neki od razloga za prestanak funkcije nadležno radno tijelo Skupštine o tome obavještava Skupštinu.

Skupština svojim aktom konstatuje prestanak funkcije Zaštitnika i zamjenika.

Razrješenje zaštitnika

Član 20

Zaštitnik se razrješava funkcije ako:

- 1) bude osuđen za krivično djelo koje ga čini nedostojnim za vršenje funkcije;
- 2) nestručno i nesavjesno obavlja svoju funkciju.

Postupak za razrješenje Zaštitnika pokreće se na inicijativu jedne trećine poslanika u Skupštini, a odluka o razrješenju donosi se većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Prethodni postupak za utvrđivanje nestručnog i nesavjesnog obavljanja funkcije Zaštitnika vodi nadležno radno tijelo Skupštine, pružajući Zaštitniku mogućnost da se izjasni.

Nakon sprovedenog prethodnog postupka nadležno radno tijelo Skupštine daje Skupštini obrazloženi predlog odluke o inicijativi sa izjašnjenjem Zaštitnika.

Zaštitniku se pruža mogućnost da se na sjednici Skupštine izjasni o predlogu iz stava 4 ovog člana.

Razrješenje zamjenika

Član 21

Zamjenik se razrješava funkcije iz razloga utvrđenih za razrješenje Zaštitnika.

Zamjenik se razrješava na obrazloženi predlog Zaštitnika, većinom glasova ukupnog broja poslanika.

Uz predlog za razrješenje zamjenika, Zaštitnik je dužan da dostavi Skupštini izjašnjenje zamjenika na navode iz predloga za njegovo razrješenje.

Odluka o razrješenju

Član 22

Zaštitnik, odnosno zamjenik je razriješen funkcije danom donošenja odluke o njegovom razrješenju.

III. NADLEŽNOST I OVLAŠĆENJA

Nadležnost

Član 23

Zaštitnik ispituje povrede ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem organa i preduzima aktivnosti, u skladu sa ovim zakonom, za njihovo otklanjanje.

Zaštitnik se bavi i opštim pitanjima od značaja za zaštitu i unaprjeđenje ljudskih prava i sloboda i ostvaruje saradnju sa odgovarajućim organizacijama i institucijama koje se bave ljudskim pravima i slobodama.

Posebna ovlašćenja za sudski postupak

Član 24

Zaštitnik će postupati po pritužbama koje se odnose na sudski postupak koji je u toku samo u slučaju odugovlačenja postupka, očigledne zloupotrebe procesnih ovlašćenja ili neizvršavanja sudskih odluka.

Učešće u zakonodavstvu

Član 25

Zaštitnik može dati inicijativu za izmjenu i dopunu pojedinih propisa, naročito radi njihovog usklađivanja sa međunarodno priznatim standardima u oblasti ljudskih prava i sloboda.

Zaštitnik daje mišljenje na nacrt zakona, drugog propisa ili opšteg akta ukoliko smatra da je to potrebno radi zaštite i unaprjeđenja ljudskih prava i sloboda.

Pokretanje postupka pred Ustavnim sudom

Član 26

Zaštitnik može dati predlog za pokretanje postupka pred Ustavnim sudom Republike Crne Gore za ocjenjivanje ustavnosti i zakonitosti propisa i opštih akata koji se odnose na ljudska prava i slobode.

Mišljenje tokom postupka

Član 27

Zaštitnik može dati mišljenje o zaštiti i unaprjeđenju ljudskih prava i sloboda, na zahtjev organa koji o tim pravima odlučuje, bez obzira na vrstu ili stepen postupka koji je u toku pred tim organom.

Ovlašćenja za zaštitu prava lica lišenih slobode

Član 28

Zaštitnik može da, bez najave, izvrši pregled svih prostorija u zatvorima i drugim mjestima gdje se nalaze lica lišena slobode.

Zaštitnik ima pravo da sa licima koja su lišena slobode razgovara bez prisustva službenih lica.

Lica lišena slobode imaju pravo da pritužbu podnesu u zapečaćenoj koverti.

Pismena dobijena od lica koja su lišena slobode se odmah prosljeđuju Zaštitniku neatvarana i nepročitana, a na isti način se postupa i sa svakim odgovorom zaštitnika.

Prijem zaštitnika

Član 29

Predsjednik Republike, predsjednik Skupštine i predsjednik i članovi Vlade Republike Crne Gore, predsjednik opštine, glavnog grada i prestonice primiće, bez odlaganja, Zaštitnika na njegov zahtjev.

IV. POSTUPANJE

Povjerljivost

Član 30

Postupak pred Zaštitnikom je povjerljiv.

Lice koje podnese pritužbu ili učestvuje na bilo koji način u ispitivanju koje sprovodi Zaštitnik ne može zbog toga biti pozvano na odgovornost niti se, po tom osnovu, dovesti u nepovoljniji položaj.

Podnošenje pritužbe

Član 31

Svako ko smatra da su mu aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena ljudska prava i slobode može se obratiti Zaštitniku pritužbom.

Lice iz stava 1 ovog člana može se obratiti Zaštitniku i preko odgovarajućeg udruženja, odnosno organizacije kao i preko poslanika.

Pritužba se može podnijeti i usmeno na zapisnik kod Zaštitnika.

Pritužba

Član 32

Pritužba sadrži naziv organa na čiji se rad odnosi, opis povrede ljudskih prava i sloboda, činjenice i dokaze koji potkrjepljuju pritužbu, podatke o tome koja su pravna sredstva iskorišćena, lično ime i adresu podnosioca pritužbe i naznaku o tome da li je podnosilac saglasan da se njegovo ime otkrije u postupanju.

Dopuna pritužbe

Član 33

Ako pritužba ne sadrži sve potrebne podatke, Zaštitnik može zatražiti da se pritužba dopuni u roku koji on odredi.

Postupanje po sopstvenoj inicijativi

Član 34

Zaštitnik postupa i po sopstvenoj inicijativi kada na osnovu pouzdanih informacija sazna da su aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena ljudska prava i slobode.

Ukoliko Zaštitnik započne postupanje po sopstvenoj inicijativi potrebna je saglasnost oštećenog .

Iscrpljivanje pravnih sredstava

Član 35

Zaštitnik može tražiti od podnosioca pritužbe da, prije njegovog postupanja po pritužbi, iscrpi druga pravna sredstva za otklanjanje povrede na koju podnosilac pritužbe ukazuje, ukoliko smatra da je to efikasnije.

Rok za podnošenje pritužbe

Član 36

Pritužba se podnosi u roku od jedne godine od dana učinjene povrede ljudskih prava i sloboda, odnosno od dana saznanja o povredi.

Izuzetno, Zaštitnik može postupati i po isteku roka iz stava 1 ovog člana, ako ocijeni da je slučaj značajan.

Nepostupanje po pritužbi

Član 37

Zaštitnik neće postupiti po pritužbi:

- 1) ako je pritužba anonimna;
- 2) ako je podnijeta po isteku propisanog roka, izuzev u slučaju iz člana 36 stav 2 ovog zakona;
- 3) ako ne sadrži potrebne podatke, a podnosilac je u ostavljenom roku ne dopuni;

- 4) ako nijesu iscrpljena druga pravna sredstva za otklanjanje povrede na koja je podnosioca pritužbe uputio Zaštitnik;
- 5) ako je pritužba ponovljena, a nijesu podnijeti novi dokazi;
- 6) ako se radi o očiglednoj zloupotrebi prava podnošenja pritužbe.

Obavještenje

Član 38

Zaštitnik obavještava podnosioca pritužbe o razlozima za nepostupanje po pritužbi i ukazuje na mogućnost za eventualno ostvarivanje zaštite njegovih prava pred drugim organom.

Dostavljanje pritužbe

Član 39

Kada Zaštitnik ocijeni da pritužba ispunjava uslove za postupanje o tome obavještava podnosioca pritužbe i starješinu organa na čiji se akt, radnju ili nepostupanje pritužba odnosi.

U obavještenju starješini organa Zaštitnik navodi sadržinu pritužbe i određuje rok, koji ne može biti kraći od osam dana, u kome je starješina organa dužan da se izjasni na navode iz pritužbe.

Ako Zaštitnik ocijeni da izjašnjenje starješine organa ne sadrži sve potrebne podatke može zatražiti dodatne podatke i informacije u roku koji on odredi.

Obaveze organa

Član 40

Organ je dužan da Zaštitniku, na njegov zahtjev, stavi na raspolaganje sve podatke i obavještenja iz svoje nadležnosti, bez obzira na nivo tajnosti i da mu omogući slobodan pristup svim prostorijama.

Ukoliko organ ne postupi po zahtjevu Zaštitnika u određenom roku, mora bez odlaganja iznijeti razloge zbog kojih nije postupio po zahtjevu.

Organ je dužan da omogući Zaštitniku, na njegov zahtjev, neposredan uvid u službene spise, dokumentaciju, podatke, kao i da mu dostavi kopije traženih spisa i dokumenata, saglasno pravilima o rukovanju službenim spisima i dokumentima.

Nepostupanje po zahtjevu Zaštitnika smatra se kao ometanje njegovog rada i o tome zaštitnik može da obavijesti neposredno viši organ, Skupštinu ili javnost.

Obavezna saradnja

Član 41

Svi organi su dužni da Zaštitniku, na njegov zahtjev, pruže adekvatnu pomoć.

Obustava ispitivanja

Član 42

Zaštitnik neće nastaviti ispitivanje po pritužbi, ako:

- 1) utvrdi da je nakon podnošenja pritužbe pokrenut sudski postupak;
- 2) podnosilac pritužbe ne saraduje u postupku;
- 3) podnosilac pritužbe povuče pritužbu;
- 4) organ u međuvremenu otkloni učinjenu povredu.

Stručnjaci i svjedoci

Član 43

Zaštitnik može pozvati radi ispitivanja svako lice, kao stručnjaka ili svjedoka, koje posjeduje odgovarajuća znanja, odnosno informacije o navodima iz pritužbe.

Lica iz stava 1 ovog člana dužna su da se odazovu pozivu.

Konačno mišljenje

Član 44

Nakon postupanja po pritužbi Zaštitnik daje konačno mišljenje.

Konačno mišljenje sadrži nalaz o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda podnosioca pritužbe, preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se otklonila povreda kao i rok za postupanje organa.

Organ na čiji rad se pritužba odnosi obavezan je da Zaštitniku, u roku koji on odredi, dostavi izvještaj o preduzetim radnjama radi izvršenja preporuke date u konačnom mišljenju.

Ukoliko organ ne postupi po preporuci, Zaštitnik se može obratiti javnosti, neposredno višem organu ili o tome podnijeti poseban izvještaj.

Inicijativa

Član 45

Zaštitnik može nadležnom organu da podnese inicijativu da se protiv lica, čijim radom je prouzrokovana povreda ljudskih prava i sloboda, pokrene disciplinski postupak, odnosno da se pokrene postupak za razrješenje.

Godišnji izvještaj o radu

Član 46

Zaštitnik podnosi Skupštini godišnji izvještaj o radu.

Na zahtjev Skupštine, Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) je dužna da se izjasni o godišnjem izvještaju o radu Zaštitnika.

Godišnji izvještaj o radu sadrži, naročito, opšti statistički prikaz svih predmeta po kojima je postupao, opštu ocjenu o stanju ljudskih prava i sloboda u Republici Crnoj Gori i preporuke i mjere koje Zaštitnik predlaže za otklanjanje uočenih propusta.

Godišnji izvještaj o radu dostavlja se najkasnije do 31. marta tekuće godine za prethodnu godinu.

Godišnji izvještaj o radu mora se učiniti dostupnim javnosti .

Poseban izvještaj

Član 47

Zaštitnik može da podnese Skupštini poseban izvještaj, ako ocijeni da to zahtijevaju naročito važni razlozi.

Poseban izvještaj iz stava 1 ovog člana mora se učiniti dostupnim javnosti.

V. PRAVA ZAŠTITNIKA

Zarada

Član 48

Zaštitnik ima pravo na zaradu u visini koja je određena za predsjednika Ustavnog suda Republike Crne Gore.

Zamjenik ima pravo na zaradu u visini koja je određena za sudiju Ustavnog suda Republike Crne Gore.

Ostala prava

Član 49

Zaštitnik i zamjenik ostvaruju druga prava iz rada i po osnovu rada u skladu sa propisima kojima su ova pitanja uređena za republičke funkcionere.

VI. FINANSIRANJE ZAŠTITNIKA

Finansijska sredstva za rad Zaštitnika

Član 50

Sredstva za rad Zaštitnika određuju se u posebnom razdjelu budžeta Republike Crne Gore.

Predlog ovog razdjela budžeta Republike utvrđuje Zaštitnik i dostavlja ga Vladi.

VII. STRUČNA SLUŽBA

Obrazovanje Stručne službe

Član 51

Za vršenje stručnih i administrativnih poslova Zaštitnik obrazuje Stručnu službu.

Stručnom službom rukovodi sekretar.

Sekretara postavlja i razrješava Zaštitnik.

Akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Stručne službe donosi zaštitnik, uz prethodno mišljenje nadležnog radnog tijela Skupštine.

Zaposleni u Stručnoj službi

Član 52

Na zaposlene u Stručnoj službi primjenjuju se propisi o državnim službenicima.

VIII. PRAVILA O RADU

Pravila o radu

Član 53

Zaštitnik donosi Pravila o radu kojima se bliže utvrđuje način rada i postupanja.

Pravila o radu objavljuju se u »Službenom listu Republike Crne Gore«.

IX. KAZNENE ODREDBE

Prekršaj

Član 54

Novčanom kaznom od desetostrukog do dvadesetostrukog iznosa minimalne zarade u Republici kazniće se za prekršaj :

- 1) odgovorno lice u organu koje ne postupi po zahtjevu Zaštitnika u određenom roku (član 40);
- 2) lice koje se ne odazove pozivu Zaštitnika (član 43).

X. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 55

Postupak za izbor Zaštitnika biće sproveden u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 56

Zaštitnik će postupati u slučajevima povrede ljudskih prava i sloboda do kojih je došlo od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 57

Zaštitnik je dužan da donese podzakonska akta u skladu sa ovim zakonom u roku od tri mjeseca od dana stupanja na funkciju.

Član 58

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore".